

Waarom een sociaal veiligheidsbeleid?

Op IKC Hart van Slangenbeek willen we onze kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. Soms kan er ongewild toch een onveilige situatie ontstaan. Pesten gebeurt helaas overal, ook op onze school kan dit voorkomen. Het is belangrijk dat er een duidelijk en helder beleid is waar alle betrokkenen op kunnen terugvallen in voorkomende gevallen.

Kernteam: Pascal Horsthuis (mediacoach)
Denise Kamphuis/Monique Willems (vertrouwenspersoon)
Marloes Houtman (intern begeleider)
Femke Loohuis (intern begeleider en APC)

Visie op schoolklimaat

Een goede sfeer op school vinden we heel belangrijk. Een prettig pedagogisch klimaat is voorwaarde voor kinderen om zich optimaal te kunnen ontwikkelen.

Al onze kinderen moeten met plezier naar school gaan, zich daar veilig en geborgen voelen en elkaar respecteren. Iedereen moet zich gewaardeerd weten te voelen naar zijn of haar mogelijkheden. Wij besteden daar, zowel planmatig als incidenteel aandacht aan. Wij gebruiken de lesmethode "Kinderen en hun sociale talenten".

Naast deze methodische aanpak hebben we op IKC Hart van Slangenbeek een vijftal schoolregels die elk een bepaalde periode centraal staan. Deze worden besproken en ook geoefend door allerlei spel- en oefenvormen. De schoolregels (pictogrammen) hangen goed herkenbaar en duidelijk zichtbaar in de school.

In het begin van het schooljaar zijn er de 'Gouden Weken'. Elke groep heeft de eerste weken na de zomervakantie weer tijd nodig om zich te vormen. Een goede begeleiding hierbij is erg belangrijk. Juist deze periode is bij uitstek geschikt om een fundament neer te zetten voor een goede groepsvorming, zodat normen door de klas en de leerkracht samen worden bepaald. In de weken tot aan de herfstvakantie werken we samen met de kinderen aan groepsvorming. De kinderen zitten weer een heel jaar bij elkaar in een groep. Binnen deze groep kunnen zij alleen goed functioneren als zij zich prettig en veilig voelen. Dat prettig en veilig voelen hangt samen met een gevoel van eigenwaarde, zelfstandigheid en zelfvertrouwen en respect hebben voor elkaar. Het samenwerken, van elkaar leren en met elkaar opschieten is niet altijd vanzelfsprekend. De eerste weken willen we hier veel aandacht aan besteden middels groepsactiviteiten. Te denken valt aan verschillende vormen van dagopeningen, energizers, coöperatieve spellen, samenwerkopdrachten en lessen die passen bij de schoolregel 'samen spelen en werken'.

De leerkrachten bevorderen de sociaal-emotionele ontwikkeling door het creëren van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. Alle betrokkenen dienen met respect met elkaar om te gaan. Ons pedagogisch uitgangspunt is dan ook dat onze leerlingen met elkaar moeten leren omgaan en dat zij daarbij behoefte hebben aan duidelijke regels en afspraken voor iedereen!

Het leerproces verloopt meestal vanzelf goed, maar het kan voorkomen dat een kind in een enkel geval systematisch door andere kinderen wordt gepest. Dan kan een kind zodanig in de knoop komen met zijn schoolomgeving, dat de regels van de leerkracht niet meer

voldoende veiligheid bieden en daarmee de gewenste ontwikkeling onderbreken. In zo'n geval is het van groot belang dat de leerkracht onder ogen ziet, dat er een ernstig probleem in zijn of haar groep is. In een klimaat waarin het pesten gedoogd wordt, worden ook de pedagogische structuur en de veiligheid daarin ernstig aangetast. Voor de school is dat een niet te accepteren en ongewenste situatie. Het komt ook voor dat het pesten buiten het zicht van de leerkracht plaatsvindt. Het is van belang dat ouders en leerkrachten alert zijn op signalen, zoals bijvoorbeeld door een gedragsverandering bij de leerling.

Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

De schoolregels

1. We luisteren naar elkaar
2. We zijn aardig voor elkaar
3. We zorgen goed voor alle spullen
4. Samenwerken, samen spelen
5. In school is het rustig

Wij zijn samen verantwoordelijk voor het bewaken van deze regels en corrigeren elkaar wanneer ze niet worden nageleefd: leerkrachten, niet-onderwijzend personeel, directie, leerlingen en alle gebruikers van de school.

Begripsomschrijvingen

Plagen

We spreken over plagen wanneer kinderen min of meer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft om iets terug te geven vanuit een onschuldige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Er is sprake van een pedagogische waarde: door elkaar eens uit te dagen leren kinderen om met allerlei conflicten om te gaan. Dat is een vaardigheid die ook later van pas komt bij conflicthantering, waar iedereen in zijn leven mee te maken krijgt.

Pesten

Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter. We spreken van pestgedrag als het daarnaast ook nog regelmatig gebeurt, waardoor de veiligheid van de schoolomgeving van een kind wordt aangetast. De inzet van het pestgedrag is altijd macht door intimidatie. Het is dan ook de bedoeling van de pester om een onveilige situatie te creëren voor de gepeste. Dit kunnen wij niet accepteren. Daarom kiezen wij voor het uitvoeren van een protocol.

Verschijningsvormen van pesten

Verbaal pesten

Vernederen: "Haal jij alleen de ballen maar uit de bosjes, je kunt niet goed genoeg voetballen om echt mee te doen".

Schelden: "Viespeuk, etterbak, mietje" enz.

Dreigen: "Als je dat doorvertelt, dan grijpen we je."

Belachelijk maken, uitlachen bij lichaamskenmerken of bij een verkeerd antwoord in de klas.

Kinderen een bijnaam geven op grond van door de kinderen als negatief ervaren kenmerken. (rooie, dikke, dunne, flapoor, centenbak, enz)
Gemene briefjes schrijven om een kind uit een groepje te isoleren of echt steun te zoeken om samen te kunnen spannen tegen een ander kind.

Fysiek pesten

Trekken, duwen en spugen.
Schoppen en laten struikelen.
Krabben, bijten en haren trekken.

Intimideren

Een kind achterna blijven lopen of een kind ergens opwachten.
Iemand in de val laten lopen, de doorgang versperren of klem zetten
Dwingen om bezit dat niet van jou is af te geven.
Een kind dwingen tot handelingen, bijvoorbeeld geld of snoep meenemen.

Isoleren

Steun zoeken bij andere kinderen dat het kind niet wordt uitgenodigd voor partijtjes en leuke dingen.
Uitsluiten: het kind mag niet meedoen met spelletjes, niet meewerken bij een groepso opdracht, niet meelopen naar huis, niet komen op een verjaardag.

Stelen of vernielen van bezittingen

Afpakken van schoolspullen, kleding of speelgoed.
Beschadigen en kapotmaken van spullen: boeken bekladden, schoppen tegen en gooien met een schooltas, banden van de fiets lek steken.

Cyberpesten over internet

Dreigen, schelden, namen geven enz. over internet
Groepsvorming tegen een kind over internet of uitsluiten van deelname aan een groepsapp.

Buiten schooltijd)

Wanneer bovenstaande zaken buiten schooltijd gebeuren en dusdanige vormen aannemen dat kinderen daar tijdens hun functioneren op school last van hebben, dan wordt dit door ons als pesten gezien.

Uitgangspunten

1. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school; zowel voor de gepeste kinderen, de pesters, de 'zwijgende' groep kinderen, de leerkrachten en de ouders.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en in het geheel niet wordt geaccepteerd.
3. Leerkrachten en ouders moeten tijdig inzien en alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moet er actie ondernomen worden tegen dit gedrag. Zowel ouders als leerkrachten maken melding bij de groepsleerkracht die vervolgactie onderneemt.
4. Wij geloven dat goed voorbeeld goed doet volgen en we gaan uit van concreet waarneembaar voorbeeldgedrag.

Preventieve maatregelen

1. Zorg in vrije situaties voor voldoende toezicht op de leerlingen zodat we zien wat er gebeurt.
2. Schoolregels gelden voor iedereen en zijn duidelijk zichtbaar in het gebouw.
3. Prettige omgang met elkaar: leerlingen, leerkrachten en allen die in het gebouw aanwezig zijn.
4. Leerkrachten en pedagogisch medewerkers zorgen voor een goede communicatie en afstemming m.b.t. onze regels en afspraken, ook naar ouders, en andere betrokkenen.
5. Begrip voor mensen die anders zijn.
6. Goed "onderhoud" van het pedagogisch klimaat: hanteren van de methode "Kinderen en hun sociale talenten"
7. Wij zorgen voor een nauwkeurige dossierstudie tijdens de intake van leerlingen die van andere scholen komen.
8. Zorgen voor heldere consequenties bij het overtreden van de regels.
9. Zorg voor het tijdig inschakelen van externe hulp (wanneer we er zelf niet uitkomen).

Curatieve maatregelen

Formulieren en procedures leiden op zichzelf niet tot het verdwijnen van ongewenst gedrag. Wel is het belangrijk om in zaken als pestgedrag duidelijk te monitoren hoe het verloop van een casus wordt behandeld, want er is veel tijd mee gemoeid en er zijn ook vele betrokkenen. Onderstaande tekst geeft concrete invullingen en handreikingen in het pedagogisch handelen vanuit de professionele schoolomgeving.

Bij het signaleren van een pestprobleem dat de leerling niet aan de leerkracht durft te vertellen, kan een kind naar een leerkracht van eigen keuze gaan of naar de schoolcontactpersoon. Deze leerkracht koppelt het probleem vervolgens terug naar de direct betrokken leerkracht, de interne begeleider alsmede de directeur van de school.

De leerkracht heeft een zeer belangrijke rol en zal duidelijk moeten maken dat dit ongewenste gedrag volstrekt niet geaccepteerd wordt.

De leerkracht biedt in eerste instantie de gepeste leerling bescherming, spreekt ernstig met de pester en zijn ouders en richt zich vervolgens op de zwijgende middengroep en de meelopers.

Hulp aan het gepeste kind

De begeleiding van het gepeste kind is van groot belang. Het kind is eenzaam en slachtoffer en heeft recht op professionele zorg vanuit de school. Naast het voorkomen van nieuwe ongewenste ervaringen staat het verwerken van de ervaringen. Dit kan mogelijk gebeuren door:

Gesprekken met bij voorkeur de leerkracht van het kind of met een interne begeleider. Bij het monitoren van ontwikkelingen is het van belang naast incidentele momenten ook vaste momenten van gesprek in te bouwen waarin het kind gevraagd wordt naar de gewenste vooruitgang. Het doel is tweeledig: zowel het signaleren van nieuwe prikkels als het verwerken van de eerdere ervaringen.

Schriftelijke verwerking door het kind. Het kind krijgt het Vier G blad aangeboden (vanuit signaleringsinstrument ZIEN). Hierop kan het kind de gebeurtenis, zijn/haar gevoel, zijn/haar gedachten en zijn of haar gedrag beschrijven. Dit helpt bij het verwerken en inzicht krijgen in de situatie.

Hulp aan de pester

De pesters hebben in ons pedagogisch stelsel ook recht op hulp. Zij zijn niet in staat om op een goede wijze met anderen om te gaan en hebben daar onze professionele hulp bij nodig. Die hulp kan bestaan uit de volgende activiteiten:

Een gesprek waarin wordt aangegeven welk gedrag niet geaccepteerd wordt op de school. Dit gesprek wordt gevoerd als een slecht-nieuwsgesprek. Er wordt een notitie van gemaakt in het leerlingdossier (Parnassys). Er wordt een afspraak gemaakt voor een vervolgesprek.

Ook de pester vult het Vier-G blad in om te reflecteren op zijn/haar gedrag. Pestgedrag wordt binnen het team van de school gemeld zodat al het personeel alert kan reageren. De ouders van zowel de pester als het gepeste kind worden geïnformeerd.

Van alle gesprekken met de pester en /of ouders worden verslagen gemaakt. De leerkracht voert een aantal probleemoplossende gesprekken met de leerling waarbij geprobeerd wordt de oorzaak van het pesten te achterhalen. Daarnaast wordt geprobeerd de pester gevoelig te maken voor hetgeen hij/zij aanricht bij het gepeste kind.

Als het pestgedrag blijft voortduren wordt de situatie besproken met een breed team van deskundigen: hierbij kunnen aanwezig zijn, de schoolzorg ondersteuner, schoolverpleegkundige, en orthopedagoog.

Hulp aan de zwijgende middengroep en de meelopers

De zwijgende middengroep is van cruciaal belang in de aanpak van het probleem. Als de groep eenmaal in beweging is gebracht, hebben kinderen die pesten veel minder te vertellen. Deze middengroep is eenvoudig te mobiliseren, niet alleen door de leerkracht, maar ook door de ouders.

Hulp aan de ouders

Het is van belang dat de school zorgvuldig omgaat met de aanpak van het pesten. Met de ouders van het gepeste kind is overleg over de aanpak en de begeleiding van hun kind. De ouders van de pester moeten op de hoogte zijn van wat er met hun kind gebeurt. Zij hebben er recht op te weten dat hun kind in sociaal opzicht bepaald zorgwekkend gedrag vertoont dat dringend verbetering behoeft.

De ouders van de zwijgende middengroep en de meelopers moeten zich bij de leerkracht kunnen melden als zij van hun kind horen dat er een kind gepest wordt. Belangrijk is dat er een klimaat is waarin duidelijk is dat school open staat voor dit soort meldingen.

Ouders kunnen hun kinderen zeggen dat zij het verschrikkelijk vinden als kinderen elkaar pesten. Dat als hun kind het ziet, het zeker niet mee moet pesten, maar stelling moet nemen. Indien het kind dit niet durft, moet het altijd aan de ouders of aan de leerkracht vertellen. Praten over pesten is fundamenteel iets anders dan klikken. Ouders kunnen hun kind daarin ondersteunen en begeleiden.

De belangrijkste regel van het pesten luidt:

Word je gepest, praat er dan thuis en op school over. Je mag het niet geheim houden!!

Anti-pest protocol

Dit protocol is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van kinderen in voorkomende gevallen benaderen. Het biedt alle betrokkenen duidelijkheid over de impact, ernst en ook specifieke aanpak van dit ongewenste gedrag.

1. Indien er sprake is van incidenten betreffende pestgedrag wordt dat met de betrokken kinderen besproken door de leerkracht van het kind of door de interne begeleider. Er worden duidelijke afspraken gemaakt met het kind. Van dit gesprek worden aantekeningen gemaakt in het leerlingendossier (Parnassys) van zowel de pester als het gepeste kind. Ook worden ouders hiervan op de hoogte gesteld.
2. Indien er sprake is van herhaald pestgedrag vindt er een gesprek plaats met de leerkracht/IB'er en worden de ouders van de pester in het bijzijn van de pester op de hoogte gesteld van de ongewenste gebeurtenissen. Aan het eind van dit oudergesprek worden de afspraken met de pester uitdrukkelijk doorgesproken en ook vastgelegd. Ook de op te leggen sancties bij overtreding van de afspraken worden daarbij vermeld. Gedacht kan worden aan uitsluiting van met name de situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Daarbij kan gedacht worden aan: buitenspelen, overblijven, bewegingsonderwijs, excursies, schoolreisjes. De afspraken zijn terug te vinden in het leerlingdossier.
3. Indien het probleem zich toch blijft herhalen meldt de leerkracht dit gedrag aan de directeur van de school.
4. De directeur roept de ouders en kind op school voor een gesprek waarbij ook de leerkracht aanwezig is. Ook het kind kan in dit eerste directe gesprek betrokken worden. De directeur gaat uit van het opgebouwde archief van de leerkracht en vult dit archief verder aan met het verloop van de gebeurtenissen. Vanaf nu is het de directeur die het heft in handen neemt en duidelijk de vinger aan de pols houdt. In overleg met leerkrachten en IB'er worden maatregelen besproken en genomen. Ouders worden uitgenodigd voor een gesprek op school.
5. Als het pestgedrag blijft voortduren, wordt de situatie besproken tijdens het breed SOT: hierbij zijn schoolzorg ondersteuner, schoolverpleegkundige en orthopedagoog aanwezig.
6. Een en ander wordt zorgvuldig gedocumenteerd in het leerlingendossier van de school.
7. Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert, en/of de ouders van het kind onvoldoende meewerken om het probleem ook aan te pakken kan de directeur van de school overgaan tot bijzondere maatregelen als: isoleren van de pester of een tijdelijke uitsluiting van het bezoeken van de lessen van de school (schorsen).
8. Uiteindelijk kan worden verwezen naar een andere school.
9. Bij ernstige verstoring van de orde of bedreiging van de veiligheid van op school aanwezige mensen kan, in overleg met bestuur en inspectie, worden overgegaan tot pedagogische verwijdering in afwachting van plaatsing waarbij de school zich zal inspannen om een passende oplossing te vinden voor de betreffende leerling.

Stroomdiagram

